

XVIII. YÜZYILDA BİR OSMANLI VALİSİNİN ÖLÜMÜ ARDINDAN GELİŞEN OLAYLAR ÜZERİNE

Alpay BİZBİRLİK

Osmanlı Devleti'nde başlangıçta eyâletlerin askerî işlerinden sorumluyken, daha sonraları mülki amir durumuna da gelen valilerin XVIII. Yüzyıldan itibaren idarî ve malî açıdan konularında bazı farklılıklar oluştuğu görülür.

Özellikle XVIII. Yüzyılın ikinci yarısında vilayetlere atanan valilerin maişetini halktan temin eder olduğu, her sene tayine tabi olduğu¹ dönemde, bir Osmanlı valisinin ölümü ardından yönetim merkezinin neler yaptığını gösterir bir dizi belge bu çalışmanın konusunu teşkil edecektir.

Bu belgelerde adı geçen kişi "Eyâlet-i Karaman Valisi Çelik Mehmed Paşa" dır. Çelik Mehmed Paşa, aslen Burdur'lu olup² Polad Paşa'nın oğludur.³ Önce Kapıcıbaşı sonrada Beylerbeyi olup, Hamid sancağı Mutasarrıf'lığına getirilmiştir. 1744 yılı Ocak ayında kendisine vezirlik ihsan edilip, Ekim 1745'te de Karaman valisi olmuştur. Bu tayinden sonra dönemin şartları gereği sık sık başka vilayetlere gönderilmiştir. Eylül 1746'dan Temmuz 1765'e kadar Diyarbekir, Van, Karahisar-ı Sahib, Anadolu, Trabzon, Rakka, Aydın, Eğriboz, İçel, Adana, ikinci defa Karaman, Sayda ve Trablusşam, Şam, ikinci defa Rakka, üçüncü defa Karaman⁴, ikinci defa Adana, ikinci defa Anadolu⁵, dördüncü defa Karaman⁶ ve üçüncü defa Adana vilayetine tayin edilmişse de, son görev yerine gidemeden Temmuz 1765'te Konya'da vefat etmiştir.⁷ Görüldüğü gibi Çelik Mehmed Paşa ilk valiliğe atandığı 1745'ten öldüğü 1765'e kadar, aradan geçen 20 yıl içinde 20 kez yer değiştirmiştir. Bu rakam dönemin şartları göz önüne alındığında bile belki de çok büyük bir rakamdır.

Elimizde bir Osmanlı valisinin ölümü sonrasında yönetim merkezi olan İstanbul'un sergilediği tutumu anlatan sekiz adet belge bulunmaktadır. Bu belgeler Konya şer'iyeye sicillerinden 58 numaralı defterden alınmıştır. Defter 230 sayfa olup, 1177-1179(1763-1765) tarihleri arasını kapsar.

¹ İ.Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, C.IV, s.437-438, Ankara 1982,

² BOA, Cevdet Tasnifi Dahiliye, 3850

³ Bayram Ürekli, Alpay Bizbirlik, "Karaman Valisi Çelik Mehmed Paşa'nın Terekesi", *S.Ü. Türkiyat Araştırmaları Dergisi* I, Konya 1994, s.175-176;

⁴ KŞS 100, 149/2

⁵ KŞS, 58, 213/2, 217/1,

⁶ KŞS 58, 182/1, 196/1

⁷ Daha geniş bilgi için kbz, Bayram Ürekli, Alpay Bizbirlik, *agm*, s.175,176

Alpay Bizbirlik

Bu belgelerde bir yöneticinin ölümünden sonra sorumluluk gereği devletin yapması gerekli şeyler sırası ile ele alınmış olup yapılan işlemleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

- a) Valinin ölümünden sonra yeni vali gelene kadar bir mütesellimin atanması ve yapması gereken işler.
- b) Yeni valinin tayini mütesellimin vali gelene kadar yapması gereken işlere dair dikkatinin çekilmesi ve alması istenilen önlemler.
- c) Çelik Mehmed Paşa'nın ölümünden hemen sonra kaçırılan malların ve kaçırılanların bulunması.
- d) Çelik Mehmed Paşa'nın mallarının "Zapt ve tahrir"ine dair görevlendirilen memurların kimliği, yapacakları işlemler varislere karşı devletin tutumunun görevlilere bildirilmesi.
- e) Varisleri vs. kişilerin uhtesinde olan, malların sayım ve tahririn yapılması, ne kadarının müsadere edileceği, ne kadarının varislere intikal edeceğinin belirtilmesi

Belgelerin muhteviyatına göre bu işlemlerin nasıl yapılacağı da şu şekilde açıklanır:

İstanbul'dan Çelik Mehmed Paşa'nın ölümü haber alındıktan sonra Konya muhitinde bir vali bulunmamasından dolayı otorite boşluğu ve bunun olası takipçisi asayişsizlik olaylarına ve bilhassa paşanın kendi kapu halkının sebep olacağı olaylara meydan vermemek için müteveffa paşanın yerine "Yeni bir vali tayin olunana veya onun mütesellimi Konya'ya gelene kadar" Ali isminde birinin mütesellim tayin olduğu bildirilmekte ve ondan paşanın kapu halkına göz kulak olması, onların müteveffanın kethüdası yanında tutulması işlemine ön ayak olması istenmektedir.⁸

Bu belgeden anlaşılan şudur ki, bulunan dönem itibariyle merkezî yönetimin zaafiyeti taşraya da yansımış, bir valinin ölümü ile onun kapu halkının asayişsizliğinden korkulur olmuştur. Bu durumun ahali ve kent için kötü sonuçlar doğurup tahribata sebep olacağı düşünülmüş olmalı ki, muvakkat da olsa kapu halkının gözetimde tutulmasının iyi olacağı fikri merkezce yeni atanan mütesellime fermân olarak bildirilmiştir.

Mütesellimin tayininden sonra sıra valinin tayinine gelmiştir ki, gerçekten mütesellim tayininden kısa bir süre sonra da yeni vali tayini yapılmıştır. Buna göre yeni vali "sâbık Sayda Valisi" Kethüda Mehmed Paşa'dır.⁹ Bu tayin işlemi Karaman Eyâletinde görevli Kadı ve Naipere bildirildikten sonra yine bir önceki belgede de

⁸ KŞS 58, s.173/2

⁹ Kethüda Mehmed Paşa için bkz; Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmani*, (Y.Hz. Nuri Akbayar) İstanbul 1996, C.4, s.1060

belirtilen kaygılar dile getirilerek hali hazırda mütesellim olan Ali'den benzer maiyette işler beklenmektedir.¹⁰

Bu işlemlerden sonra devletin ölünün terekesine dair bir takım problemleri çözmeye çalıştığını görüyoruz. Bu problemler Çelik Mehmed Paşa'nın ölümünden sonra Şahkızı isimli cariyesinin kardeşi tarafından bazı şeyler kaçırılmış olması ve adı geçenin başka bir yere kaçmış olduğudur. İşte bu aşamada devlet hem kendi hem de varislerin menfaati için bu kişinin çaldıkları ile beraber bulunması gerektiğini düşünmektedir. Bu hususta da (çevre kazaların kadılarına olsa gerek) kadılarına hitaben adı geçenin nerede olursa olsun bulunması, bulunduğu mahalde yanındaki emtia ile orada tayin olunacak mübaşir vasıtası ile Konya'da bulunan mübaşire teslim edilmesi ve bu işlemlerde kusura mahal verilmemesi istenmektedir.¹¹

Bu husustan sonra devletin ölünün terekesine yöneldiği görülür. Bunda da ilk aşama bu işi takip edecek memurların kimliğinin belirtilmesi ve yapacakları işlerin mahiyetinin açıklanmasıdır. Buna görev "Rikab-ı hümayûn" kapıcılar kethüdası El Hac Halil Bey mübaşir olarak, bu kişinin yanına da "muharrir" olarak Konya naibi Mihri Es-seyyid Ahmed isimli kişi tayin olunmuştur. Bu kişilerin yapması istenilen işlemler şu şekilde sıralanır.

- a) Müteveffanın varisleri akrabaları ve adamları uhdesinde olan malların sayımı.
- b) Bu malların tahriri.
- c) Malların ve nakit paranın korunmaya alınması.
- d) Tahrirden sonra ortaya çıkan defterlerin İstanbul'a gönderilmesi.
- e) Padişahın, Paşanın varislerine ihsan ettiği taşınır, taşınmaz mallar ve nakit paranın dışındakilerin zaptı ve İstanbul'a gönderilmesi.
- f) Varislere bırakılan kısmın dağıtımına ön ayak olunması.

Belgelerden anlaşıldığına göre bu istekleri göz önünde bulunduran adı geçen memurlar şunları yapmışlardır:

İlkin Konya kalesi dışında kalan "çiftlik" tabir edilen ve oğlu İbrahim Bey üzerinde olan sarayın odalarında bulunan ve hali hazırda varislerince kullanılan eşyaların tahriri yapıp tutulan defter İstanbul'a arz olunmuş, Padişahın tutumu bu aşamada bütün bu malları varislerine ihsan etmek yolunda olmuştur.¹²

İkinci işlem aslen müteveffa paşanın olup, başkalarında bulunan nakit paranın miktarının kesin tespiti ve tahsili yoluna gidilmesi, adı geçenin uhdesinde bulunan

¹⁰ KŞS 58, s.171/2

¹¹ KŞS 58, s165/2

¹² KŞS 58, s. 165/3

mukata'a, zeamet, tımar ve Eyâlet-i Karaman Hassı gibi kaynakların halka açık olarak müzayede edilmesi, bu işlemlerin bazılarının tamamlanıp durumu gösterir defterin İstanbul'a gönderilmesidir.¹³

Üçüncü işlem müteveffanın varisleri uhdesinde olan emlak, çiftlik ve mukataaların tahrir edildiği defterin İstanbul'a gönderilmesi, bunun sonucunda Padişah tarafından adı geçen defterde kayıtlı olan emlak ve mukataanın sahiplerine ihсан edildiğini bildirmesi ve emtiaya taarruzun engellenmesidir.¹⁴

Dördüncü işlem müteveffanın zevcesi Hacı Züleyha Hatun'un kardeşi Süphanvirdi Bey'in elindeki nakit para ve eşyanın evvelden tahrir edilmiş olmasına rağmen, tekrar adı geçen memurlarca tahrir ve zaptın gerçekleştirilmesi ve tutulan defterin İstanbul'a gönderilmesi, akabinde padişahın bu malları sahiplerine ihсан etmesidir.¹⁵

Son olarak gerçekleşen işlem, Konya kalesi dışında kalan "Çiftlik" tabir edilen ve oğlu İbrahim Bey üzerinde olan sarayın haricindeki odada ve hareme mahsus yerlerde bulunup, oğlu Hüseyin Bey ve kerimesi Muhipbane Hanıma ait olduğu bilinen ve mübâşir vasıtasıyla tespit ve zapt olunan eşyanın padişahça adı geçenlere ihсан edilmiş olması ve küsur nakit ve emtianın İstanbul'a gönderilmesi işlemidir.¹⁶

Görüldüğü gibi bu işlemler bir müsadere¹⁷ örneğidir. Ancak Çelik Mehmed Paşa'nın devlete hizmetlerinde başarılı olması, asi olmaması gibi sebeplerden dolayı müsadere de varislere oldukça cömert davranılmıştır.¹⁸

Sonuç olarak şunları söylemek mümkündür; XVIII. Yüzyıl Osmanlı Devleti'nin otoritesinin iyice zayıfladığı bir dönemdir. Bunun sonucunda taşra idaresi üzerinde etkisi de azalmıştır. Bütün bu olumsuzluklara rağmen devlet merkezinin bir valisinin ölümünden kısa bir süre sonra olaya hakim olması ve geride kalanların (Malları tümüyle veya tümüne yakın bir şekilde müsadere yetkisi olmasına rağmen) aç açık bırakmaması hatta zengin bir tereke ile ödüllendirilmesi, devletin tebasına bakış açısını göstermek açısından önemlidir.

¹³ KŞS 58, s. 165/1

¹⁴ KŞS 58, s. 164/3

¹⁵ KŞS 58, s. 164/2

¹⁶ KŞS 58, s. 164/1

¹⁷ Müsadere için bkz; Mustafa Nuri Paşa, *Netâyicü'l Vukuât*, (Y. Neşet Çağatay), C. III, Ankara 1992, s.307-308

¹⁸ Bu tür müsadereler için örnek çoktur. Bunun için bkz; Mustafa Nuri Paşa, *age*, s.308; Tersî işlemler için bkz; Fikret Yılmaz "Kara Osmanoğlu Ataullah Ağa'ya Ait Malların Müsaderesi ve Bir Kira Defteri", *E.Ü. Tarih İncelemeleri Dergisi*, s. V, İzmir 1990, s. 246-247. Bu işlemde dahi devlet varislere geçimlerini temin için bir miktar geliri terketmiştir.

BELGELER

KŞS 58, S.173/2

Kıdvetü'n-nuvvabu'l müteşer'in Konya Kazası naibi Mevlâna zıde ilmihu ve kıdvetü'l emacid ve'l a'yân bu def'a Konya'ya mütesellim ta'yin olunan Ali zıde mecdihu tevki'-i refi-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lum olaki bu esnada bi emrillahi te'ala azim-i dâr-i bekâ olan Çelik Mehmed Paşa'nın dairesinde bulunan deli ve levendâd taifesi etrafa müntesir ve ahali fukarasına isâl-i cesaret idecekleri melhuz olmakdan nâşi Eyâlet-i Karaman bir valıye tevcih olunub varınca veyahud tarafından mütesellimi vurûd idince müteveffa-ı müşarunileyhin deli ve levendâd-ı vesair izin virilmesi münasib olmyan kapusu halkı müşârû'n ileyhin kethüdası kıdvetü'l emâsil ve'l akran Ali zıde kadrihünun yanında tevkif ve hıfz ve hırâsetlerine ihtimam olunmak fermânım olmağın sizki muma ileyhimâsız ber vech-i muharrer eyâlet-i mezbureye bir vali veyahud tarafından mütesellimi varıncaya dek müteveffâ-ı müşarûn ileyhin deli ve levendâtını ve izin virilmesi münâsip olmyan etbâi sairesi kethüdası muma ilyeh yanında tevkif ve hıfz ve hırâsetlerine ve taraf ve salikin kemâ fi'l evvel emniyetleri hususuna ihtimam ve dikkat eylemek üzere kendiye tenbih eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdumki vusûl buldukda bu babda vech-i meşrûh üzere şerifyafte-i sudûr olan fermân vâcibü'l etba' ve lâzımü'l imtisâlimin mazmûn-ı ita'at makrunile âmil olub hilafından mübaredet eyliyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimad kılasız tahriren fi evâsıt-ı şehri muharremü'l haram sene tis'a ve seb'in ve mie ve elf

11-20 Temmuz 1765

İslambol elmahurse

Mucibince sadr-ı âli mektubu dahi vardır.

KŞS 58. S.171/2

Mefahirü'l kuzât ve'l hükkam me'adinu'l fezâ'il ve'l kelâm Konya kazası naibiyle Eyâlet-i Karamanda vâki' sair kuzât ve müvvab zıde fazlihüm ve kıdvetü'l emâcid ve'l a'yân müteveffa Çelik Mehmed Paşa'nın kethüda-yı sâbıkı olub bu def'a Konya'ya mütesellim nasib olunan Ali zıde mecdihu tevki'-i refi-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lum olaki Eyâlet-i Karaman mülhakatıyla işbu yüz yetmişdokuz senesi Muharreminin onyedinci gününde avâtıf-ı seniyye-i hüsvanemden sâbık Sayda Valisi düstür-ı mükerrerem müşir-i mufahham nizâmü'l âlem vezirim Kethüda Mehmed Paşa edamallahu teâla iclâlehu ya tevcih ve ihsânım olub vezir-i müşârû'n ileyh mansıbına gelinceye kadar zabt u rabt-ı memleketden der Eyâlet-i mezbureye bir mütesellim nasbından li ebed ve mukteza ve muma ilyeh Ali zıde mecdihunun zabt-ı vilâyete ve hıfz ve hırâset-i ahaliye kudret ve liyakatı olmağla Eyâlet-i mezbura mütesellim nasib ve ta'yin olunub mütesellimlik-i merkume muma ileyhiye rabt ve aidat ve varıdatı ahz ve kabz itdirilmek için emri şerifim sudûrunu müşarûn ileyhin kapu kethüdası olan

kıdvetü'l emâcid ve'l a'yân Mustafa Bayburdî zîde mecdîhu arz-ı haliyle istid'a itmekde vech-i meşrûh üzere mütesellimlik-i mezburu kendiye zabt itrilmek fermânım olmağın imdi senki müfesellim-i muma ileyhsin mütesellimlik-i mezburu tarih-i mezburdan zabt ve aidat ve varidât, ahz ve kabz eyleyüb müteveffa-yı müşarü'n ileyhin fevti sebebi ile levendâtının etrafa dağılmalarına ta'yinâtlarının kat'na ruhsat göstermeyub heyet-i mecmu'alarıyla müşaru'n ileyh geldikde hıdmetinde kalmak üzere ta'yinatlarını virüb bir ferdinin etrafa münteşir ve müteferrik olmasına rıza göstermekden ve i'timad-ı müsalehâdan begâyet-ı tevkir ve mücânebet eylemek babında fermân-ı âlişânım sâdir olmuşdur buyurdumki hükmü-şerifimle vusül buldukda bu babda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr olan fermân-ı vacibü'l etba' ve lâzımü'l imtisalimin mazmun-ı i'ta'atmakrûn ile amel olub hilâfından begâyet itka ve mücanebet eyliyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerife i'timad kılâsız tahriren fi evâsıt-ı şehri-i muharremü'l haram sene tis'a ve seb'in ve mie ve elf.

Be makam-ı İstanbul 11-20 Temmuz 1765

El Mahruse

KŞS 58, 165/2

Kıdvetü'l kuzat ve'l hükkâm ma'deni'l fezâ'il ve'l kelâm ve kadıları zîde fazlihüma ve mefahiru'l emâsil ve'l akran zikr olunan kazaların zabitleri zîde kadrihum tevki-i refi-i hümâyûn vâsil olıcak ma'lum olaki sabık Karaman vâlisi müteveffa Çelik Mehmed Paşa'nın makbul ve mü'tena cariyelerinden Şahkızı demekle meşhure cariyenin karındaşı nam kimesne Mehmed Paşa'nın fevtinden bir gün sonra bazı şeyler ile abad-ı ahire irsâl eylediğini sahihan haber virilüb merkumenin karındaşı her ne mahalde bulunur ise ahz ve ta'yin olunan mübaşir ma'rifetiyle Konya'da kabz-ı emvâle me'mur mübâşire isâl ve teslim olunmak fermânım olmağın imdi mezbur tefahhus ve tahsis olunub her ne mahalde bulunur ise ahz ve istishab eylediği eşya ile ta'yin olunan mübaşire teslim ve muhafaza olunarak Konya'da olan mübaşire isal olunub tefahüsünde ve ahzında kusür ve ıgmazdan begâyet hazer ve mücanebet eylemeniz babında fermân-ı âlişânım sâdir olmuşdur. Buyurdumki vusül buldukda bu babda vech-i meşrûh üzere şerefyafte sudûr olan fermân-ı vacib-i ittiba' ve lâzımü'l imtina itmek mazmun-ı ita'atmakrunumla âmil olub hitamında begâyet tevfiz ve mübaadet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerife itimad kılâsız tahriren fi evâhir-i şehri-i muharremül haram sene tis'a ve seb'in ve mie ve elf

21-30 Temmuz 1765

K.ŞS 58, s.165/3

İftihârü'l emâcid ve'l ekârim câmi'ü'l mehâmîd ve'l mekârim el muhtass-ı bi mezid-i inâyeti'l melikid- dâim rikâb-ı hümâyunumda kapucılar kethudâsı olub bundan akdem bu hususa memuriyet Konya cânibinde olan El-Hac Halil dâime mecdihu ve kıdvetü'l emâcid ve'l a'yân muma ileyhın ma'ıyyetine muharrir refi'-i hû mâyun vâsıl olıcak ma'lûm olaki sizki mübâşir ve muharrir-i muma ileyhimâsıız bu esnâda vârid olan tahrirâtınızda Konya Kala'ası haricinde vâki' sâbık Karaman Vâ lisi müteveffa Vezir Çelik Mehmed Paşanın oğlu İbrâhim Bey üzerinde olan çiftlik nâ m sarayının dahiliyesinde müteveffa-yı müşârün ileyhın menkuhâsı Hacı Züleyha nâm mu'tekasıyla âm-ı veled Leyli ve Hânım ve Mahbûbe cariyelerinin odalarında kendilerinin ve evlâdları Hasan ve Ali ve Hüseyin Beyler ve kerimesi Zübeyde Hanım'm, olmak üzere tahrir ve temhir olunan halı ve eşyâ-ı sâtirenin âle'linfirad bir kıt'a defterini der âliyyeme irsâl ve defter-i mezkûr 'atabe-i 'ulya-yı mülükâneme arz olundukda bu defterde mestur bi'l cümle ashâbına tamâmen ihsân-ı hümâyûnum olmuştur ta'arruz olunmıya hatt-ı hümâyûnumla defterleri yedlerine virilüb memhur senedleri ahz olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn inâyet makrûnum şerefriz sudûr olmağla mucebince işbu emr-i â'lişânım ısdâr ve defter-i mezkûr dahi tarafınıza irsâl olunmuştur. İmdi vusulünde defter-i mezkûrde muharrir bi'l cümle emvâl ve eşyâ-yı s âtiresi şerefriz sudûr olan hatt-ı hümâyûn şevketmakrûnum mucebince ashâbına ihsâ n hümâyûnum olmağla taarruz olunmayub defter-i mezkur ile tamamen teslim ve yedlerinden memhür ve ma'mul sened ahz ve yedinizde hıfz eylemeniz bâbında fermâ n-ı 'alişânım sâdır olmuştur. Buyurdumki hükm-i şerifimle vardıkda bu babda vech-i meşrûh üzere şerefyafte-i sudûr işbu emr-i şerif-i celilüşşânım vacibü-l etbâ ve lâ zımü'l imtisâlimin mazmun-ı münif birle 'âmil olasıız şöyle bilesiz âlâmet-i şerife i'timad kılâsız tahriren fi'l yevmü's sâlis aşere min rebi'ü'l evvel sene tis'a ve seb'in ve mie ve elf.

30 Ağustos 1765

KŞS 58, s.165/1

İftihârü'l emâcid ve'l ekârim cami'û'l mehâmid ve'l mekârim el muhtass-ı bi mezid-i 'inâyeti'l melikid- dâim ikâb-ı hümâyunumda kapıcılar kethudâsı olub bundan akdem bu hususa memuriyet ile Konya cânibinde olan el-Hac Halil dâme mecdihu ve kıdvetü'n nüvvâbü'l müteşerri'in Konya nâibi mevlâna zîde 'ilmihu kıdvetü'l a'yân muma ileyhın ma'ıyyetine muharrir ta'yin olunan Mihr-i Seyyid Ahmed zîde mecdihu tevki'-i refi'-i hümâyun vâsıl olıcak ma'lûm olaki sizki mumâ ileyhimâsız bu esnâda vârid olan muharreratımızda.....(cilt içinde) muhalledatının zabt ve tahririne ve zimeminin yerlü yerinden tahsiline me'mur olduklarınız sabıkan Karaman Vâlisi müteveffa Çelik Mehmed Paşanın ber müceb-i temessukât ba'zı kisân zimmetlerinde yüz onbeşbin yediyüz yetmiş altı buçuk gurusu zimemi olub meblağ-ı mezburun dört bin dokuzyüz elli gurusu tahsil ve makbuzunuz olub ma'adâsı dahi buhdan böyle tahsile ihtimam olunacağı ve müteveffa-yı müşarün ileyhın yetmiş sekiz senesine mahsûben bir vech-i mâlikâne nısf hisse Suğla mukata'ası ve iltizamen 'uhdesinde bulunan mukata'at ve ze'âmet ve tımar ve eyâlet-i Karaman hassı ma'rifet-i şer' ve mübâşeretiniz ve cümle ma'rifetleriyle nefsi-i Konya'da beyne'n -nâs müzâyede ve taliblerine fûrûhat olanların dahi bedel-i iltizamları yirmi bir bin dokuz yüz elli bir gurusu bâliğ olduğumuz bi'l hakk-ı alel infir âd bir kıt'a defterini der 'aliyyeme irsâl eylemişsiz. Defter-i mezkûr pâye-i serir-i mu'allâma ba'de'l ârz tahsil oluna hatt-ı hümâyûn-ı şevketmakrûnum şerefriz sudûr olmağla mucebince defter-i mezkûr baş muhâsebeye bâde'l kayd bir kıt'a mımza sureti ihrâc ve iş bu emr-i 'âlişânıma mevzû'ân irsâl olunmağla imdi vusulunda şerefyâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevketmakrûnum mucebince müteveffa-yı müşarün ileyhın ber muceb-i temessükât ba'zı kisân zimmetlerinde olan gayr-i ez tahsil zimemini ve bedel-i iltizâm akçelerini suret-i defterde mezkûr olduğu üzere paye-i serr noksân ve gerüye kalmıyacak vechile yerlü yerinden bir gün evvel 'alaeyyi hâl bezl ve say' ve kudret eyliyesiz ve senki nâib-i muma ileyhın muceb-i emr-i şerefimle 'amel ve hareket eylemek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuştur. Buyurdumki hükm-i şerifimle vardıkda bu babda vech-ı meşrûh üzere şerefyâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerif celilü's-şân vacibü'l etbâ' ve lâzımü'l imtisâlimin mazmun-ı itaat makrûn ile 'âmil olub hilâfıyla vaz' ve hareketden begâyet ihtirâz ve intisâb eyliyesiz şöyle bilesiz âlâmet-i şerife i'timad kılâsız tahriren fi'l yevmü's sâlis-i aşere min rebi'ü'l evvel sene tis'a ve seb'in ve mie ve elf.

30 Ağustos 1765

KŞS 58, s.164/3

İftihârü'l emâcid ve'l ekârim cami'ü'l mehâmid ve'l mekârim el muhtass-ı bi mezid-i 'inâyeti'l meliki'd- dâim rikâb-ı hümâyunumda kapıcılar kethudâsı olub bundan akdem bu hususa memuriyet ile Konya cânibinde olan el-Hac Halil dâme mecdihu ve kıdvetü'l emâcid ve'l a'yân muma ileyhın ma'iyetine muharrir ta'yin olunan Mihr-i Seyyid Ahmed zîde mecdihu tevki' -i refi' -i hümâyün vâsil olıcak ma'lûm olaki sabıkan Karaman Vâlisi müteveffa Çelik Mehmed Paşa'nın cânib-i mirîden zabt ve tahririne memur olduklarınız kâfe-i muhallefât ve emvâl ve eşyâ ve emlâk ve 'akâr ve çiftliklerinin zahire ihrâcı fermân-ı hümâyûnum olmakdan nâşi bu esnâda tarafınızdan vârid olan bir kıt'a defterde muharrer emlâk ve çiftlikler Hamid Sancağı mütesellimi Tirkmiş (?) mukata'ası voyvadası müteveffa-yı müşârun ileyhın oğulları Ahmed ve Hasan ve Ali Beylerin ve kerimelerinin ve sairlerinin hüccec-i şer'iyye ve temessükât-ı diniyye ile üzerlerinde olduğu tahrir eylemişsiz defter-i mezkûr pâye-i serfir-i mu'allama ba'de'l 'arz sahiblerine ihsân olunmuşdur. Ta'arruz olunmaya deyu hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûnum şerefriz sudûr olmağla mucebince defter-i mezkûr baş muhasebeye ba'del kayd bir kıt'a mümza sureti ihrâc ve iş bu emr-i âlişân ki melf üfen irsal olunmuşdur. İmdi vusülünde suret-i defter-i mezkûrda muharrer olan emlâk ve çiftlikleri şerefriz-i sudûr olan hatt-ı hümâyûna şevketmakrûnum mucebince taarruz olunmayub ashablarına ihsan-ı hümâyunum olduğun kendülere ifâde ve tefhim-i birle devâm-ı ömr ve devlet-i şehinşahanem için da'vât-ı hayriye isticlâbına müsâra'at eylemeniz bâbında fermân-ı 'alişânım sâdır olmuşdur. Buyurdumki hükmi-şerifimle vardıkda bu babda vech-i meşrûh üzere şerefyâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerif halilûş-şân vâcibü'l etbâ' ve lâzımı'l imtisâlimin mazmun-ı itaat makrûn ile 'hamil olub hilafına vaz' ve hareketden mücâneset eyleyesiz şöyle bilesiz âlâmet-i şerife i'timad kılâ tahriren fi'l yevmü's sâlis aşere rebi'ü'l evvel sene tis'a ve seb'in ve mie ve elf.

30 Ağustos 1765

KŞS 58/ 164/2

İftihârü'l emâcid ve'l ekârim cami'ü'l mehâmid ve'l mekârim el muhtass-ı bi mezîd-i 'inâyeti'l meliki'd- dâim hala rikâb-ı hümâyûnumda kapucular kethudâsı olub bundan akdem bu hususa memuriyet ile Konya cânibinde olan el-Hac Halil dâme mecduhu ve kıdvetü'l emâcid ve'l a'yân muma ileyhın ma'iyetine muharrir ta'yın olunan Mihri Es-seyyid Ahmed zîde mecdihu tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki sizki mübâşir ve kâtib-i muma ileylumâsız bu esnada der aliyeye ye vârid olan tahriratımızda müteveffa vezir Mehmed Paşa'nın zevcesi Hacı Züleyha Hatun'un karındaşı müteveffa-yı müşarûn ileyhın kayını Sübhanvirdi Beyinin mukaddema ma'rifet-i şer'le hıfz ve tahrir olunub tekrar cümle ma'rifetiyle mu'âyene ve ta'dâd ve zabt ve tahrir olunan nükûd ve eşya ve esb ve bargirlerinin ale'l infirad bir kıt'a defterini der aliyeye irsâl ve defter-i mezkûr paye-i serir-i mu'allâma bade'l arz sahibine teslim oluna bir helâline ta'arruz olunmaya deyi mucebince defter-i mezkûr baş muhasebeye ba'de'l kayd bir kıt'a mûmza sureti ihrac ve işbu emr-i âlişânım melfufan irsal olunmağla imdi vusulünde suret-i defter-i mezkurda tahrir ve bayân olunan nükûd ve esb ve bargir ve eşyâ-ı sayire şerefriz sudûr olan hatt-ı hümâyûn adaletmakrunum mucebince bir helaline taarruz olunmayub tamamen sahibine redd ve teslim eylemek ihtimâm ve devâm-ı ömr ve devlet-i şehinşahânem için davâ-yı hayriye isticlâbına müsara'at eylemeniz bâbında fermân-ı alişânım sâdir olmuştur. Buyurdumki hükm-i şerifimle vardıkda bu babda vech-ı meşrûh üzere şerefyâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerif celilû's-şân vacibü'l etbâ' ve lâzımı'l imtisâlimin mazmûn-ı ita'at makrûn ile 'amil olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerife i'timad kılâsız tahriren fi'l yevmü's sâlis-i aşere min rebi'ü'l evvel sene tis'a ve seb'in ve mie ve elf.

30 Ağustos 1765

Mahruse-i İstanbul

27 R.ahir vasale 1179

K.ŞS. 58, s.164/1

İftihârü'l emâcid ve'l ekârim cami'ü'l mehâmid ve'l mekârim el muhtass'bi mezid-i 'inâyeti'l meliki'l merâim rikâb hümâyün kapucular kethudâsı olub bundan akdem bu hususa memuriyet ile Konya cânibinde olan el-Hac Halil dâme mecdihu ve kıdvetü'n nüvvâbü'l müteşerri'in Konya nâibi Mevlâna zîde 'ilmihu ve kıdvetü'l emâ cid ve'l ekârim (cilt içinde kalmış) muma ileyhın ma'iyetine muharrir ta'yin olunan Mihr-i Es-seyyid Ahmed zîde mecdihu tevki'-i refi'-i hümâyün vâsıl (cilt içinde) olıcak ma'lûm olaki sizki mumâ ileyhımasız zabt ve tahririne memur olduklarımız sâ bık Karaman Vâlisi (cilt içinde) müteveffa vezir Çelik El-Hac Mehmed Paşa'nın Konya kalası haricinde vâki' oğlu İbrahim Bey'in olan çiftlik ta'bir olunan sarayın hariciyesinde hala Konya nâibi Mevlâna Es-seyyid Ahmed ve (cilt içinde) odada mevcut bulunub ve gerek saray-ı mezbûr dahiliyesinin haremine mahsus esvâb (cilt içinde) derûnunda zuhur ve mütaveffa-yı müşarü'n ileyhın olmak üzere ma'rifet-i şerr ve mübâşiriniz ve cümle (cilt içinde) mu'ayene ve tefrik ve ta'dâd ve zabt ve tahrir ve yine memhuren mahall-i mezkura vaz' ve hıfz (cilt içinde) arz olundukda müteveffa-yı müşârûn ileyhın oğlu Hüseyin Bey'e ve kerimesi Muhibbâne Hanım'a olduğu bâlâda işaret olunan eşyadan ma'ada radde çekilen eşya dahi beynlerinde ihtişam itmeleri üzre muma ileyhımaya ihsân-ı hümâyûnum olub küsur nükud ve eşya ve saire der sa'âdetime nakl ve tesbid (cilt içinde) ve bir kıt'a mümza sureti ihrac ve işbu emr-i â lişanım melfufan irsal olunmağla imdi (cilt içinde) derun-ı defter-i mezkurda üzerlerine tahrir ve işaret olunan eşya-yı muma ileyhıma Hüseyin Bey ve Muhibbâne Hanıma teslim ve radde çekilenleri dahi muma ileyhıma beynlerinde taksim eyleyib küsür-ı nakd ve eşyası şerefriz sudur olan hatt-ı hümâyün şevket makrunum mucebince bir helali zayı' ve telef olunmamak üzre sûret-i deftere tatbik olunarak mecmu'unu ahz ve emin ve sâlim der aliyyeye nakl ve tesbid (cilt içinde) bezl-i sa'y ve kudret eyliyesiz ve senki naibi muma ileyhıhasın müceb-i emr-i şerifimle amel ve hareket eylemek(?) bâ bında fermân-ı âlişanım sâdir olmuştur buyurdum ki hükm-i şerifimle vardıkda bu babda vech-ı meşrûh üzere şerefyâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerif celilü'ş-şân vacibü'l (cilt içinde) lâzımü'l imtisâlimin mazmun-ü'l hâcet makrûnileri 'amil olub celadetinden ihtiraz eyleyesiz şöyle bilesiz âlâmet-i şerife i'timad kılâsız tahriren fi'l yevmü's sâlis aşere min rebi'ü'l evvel sene tis'a ve seb'in ve mi'e ve elf.

30 Ağustos 1765

Be makâm-ı İstanbul